

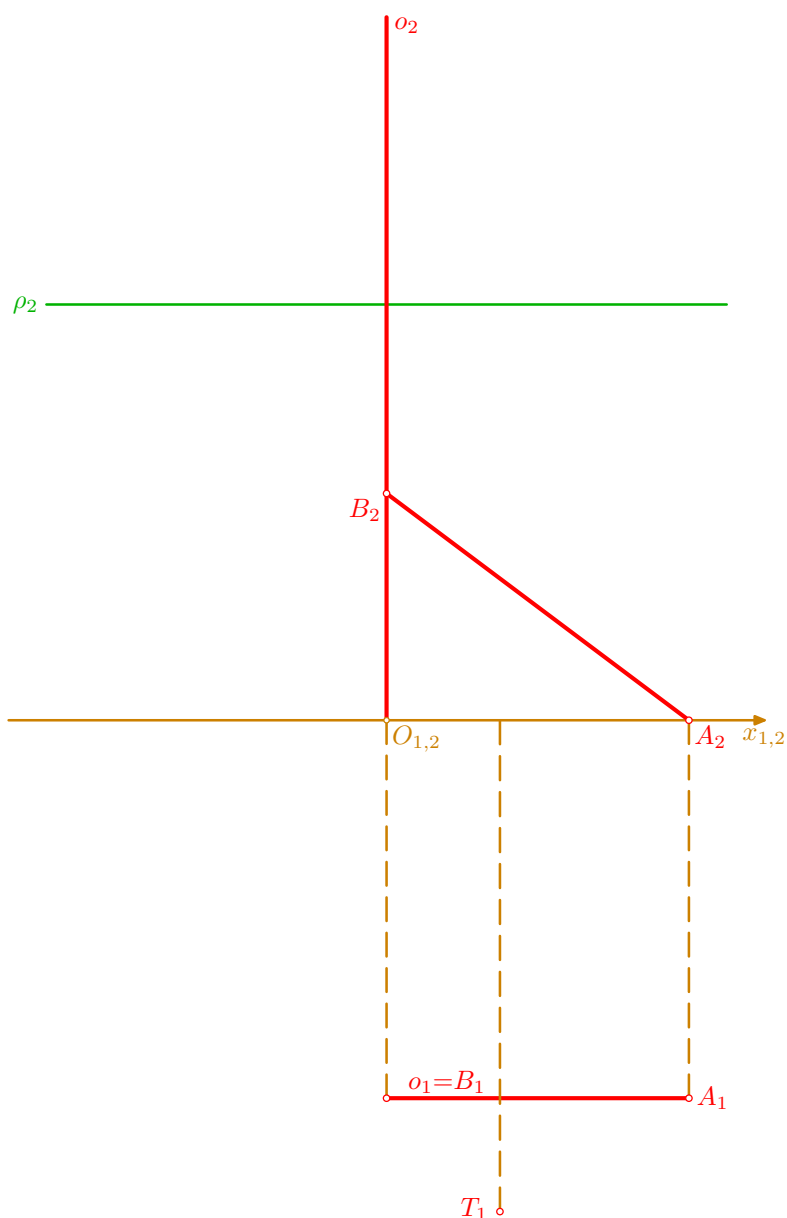
Řešené úlohy

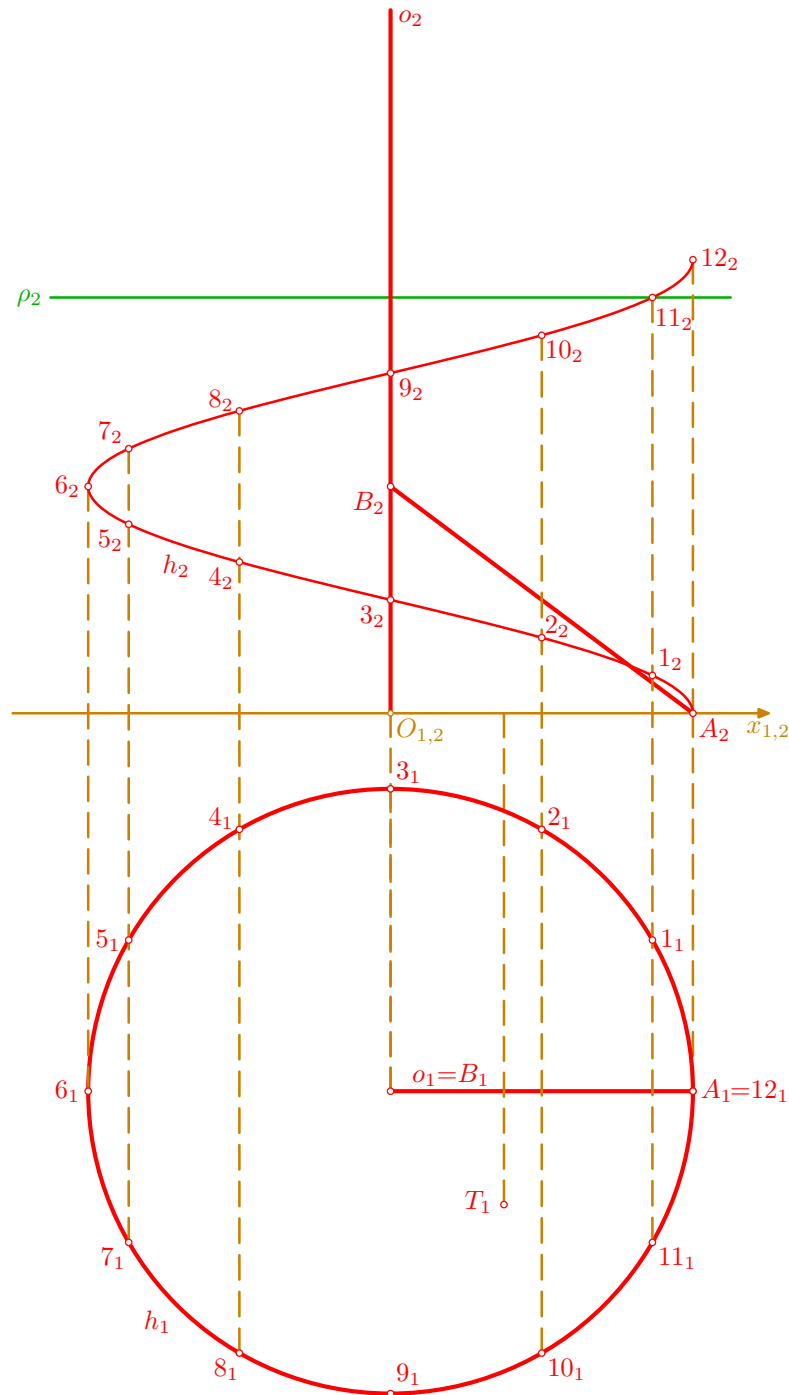
Vývrtková plocha v Mongeově promítání

Příklad: V Mongeově promítání zobrazte jeden závit vývrtkové plochy, která vznikne šroubováním úsečky AB ve šroubovém pohybu, jenž má osu $o \perp \pi$, $B \in o$, výšku v závitu a pravotočivou orientaci; v bodě T plochy doplňte tečnou rovinu τ a sestrojte normálový řez plochy rovinou ρ ; $A[4; 5; 0]$, $B[0; 5; 3]$, $v = 6$, $T[1,5; 6,5; ?]$, $\rho(\infty; \infty; 5,5)$.

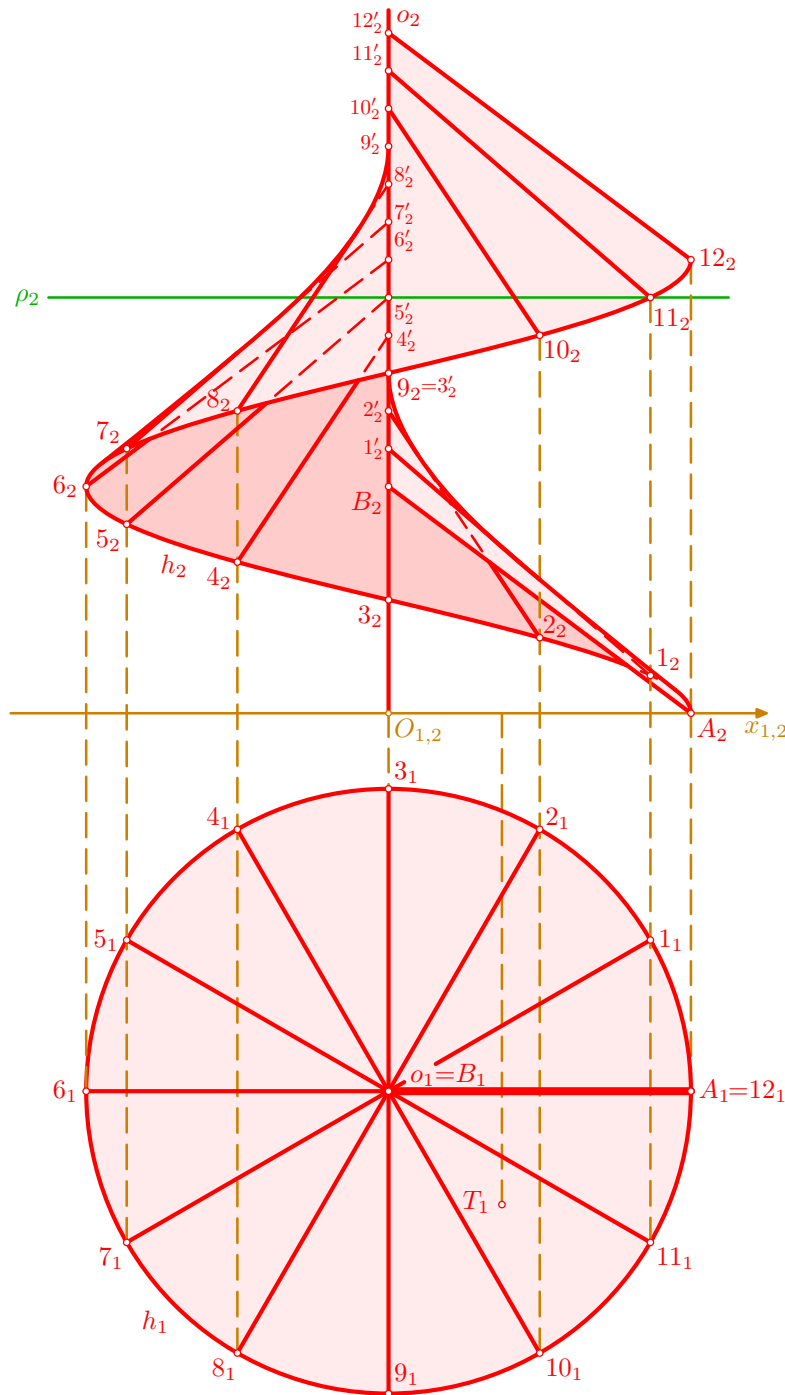
Řada konstrukčních kroků je v tomto příkladě stejných nebo velmi podobných jako v příkladech Schodová plocha v Mongeově promítání a Šroubovice v Mongeově promítání, kde jsou tyto podrobně popsány; díky tomu (a také z důvodu úspory místa) jsou následující konstrukce vysvětleny poněkud stručněji...

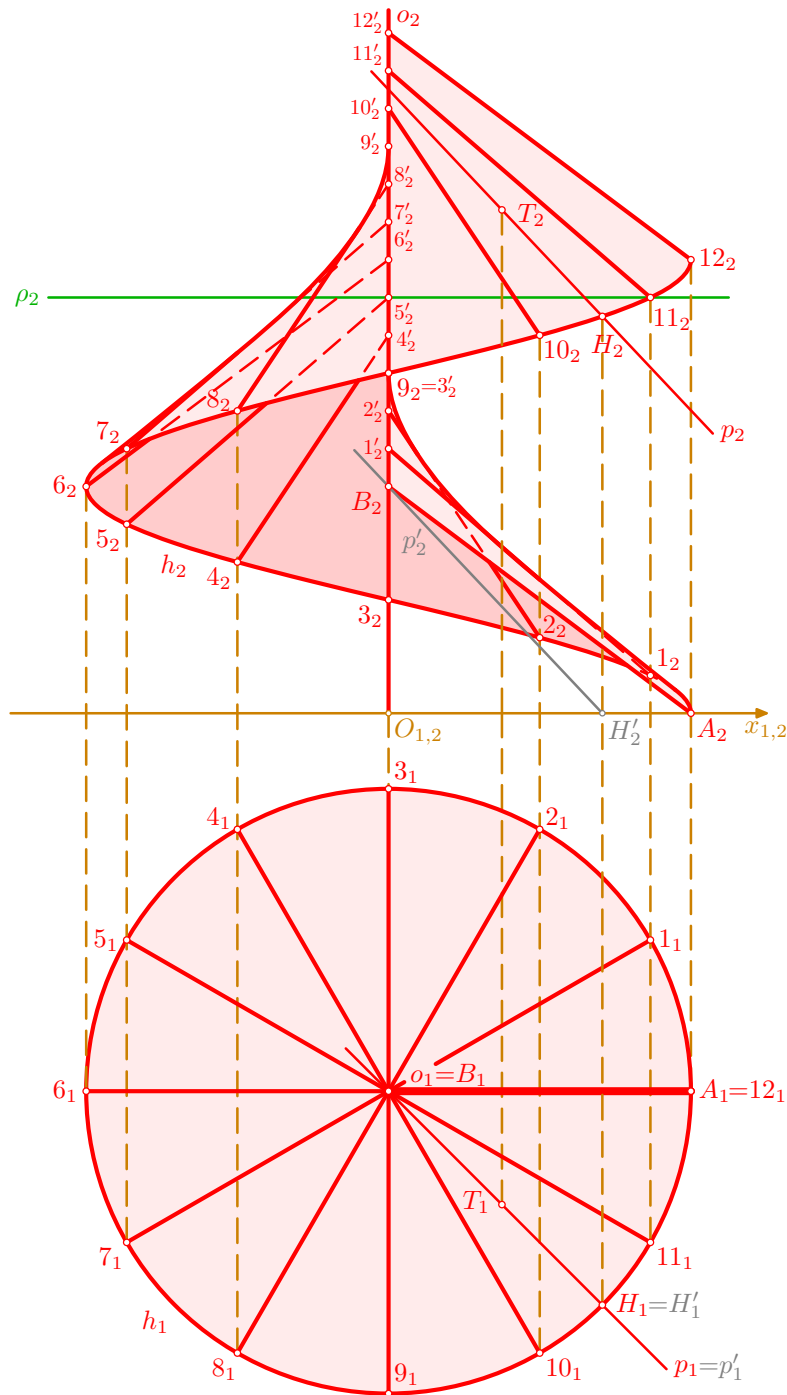
- podle zadání sestrojme sdružené průměty A_1B_1 a A_2B_2 úsečky AB ; půdorysem osy $o \perp \pi, B \in o$, je bod $o_1 = B_1$, pro její nárys o_2 platí $o_2 \perp x_{1,2}$ a $B_2 \in o_2$; dále doplníme půdorys T_1 bodu T a nárys $\rho_2 \parallel x_{1,2}$ roviny ρ normálového řezu sestrojované vývrtkové plochy

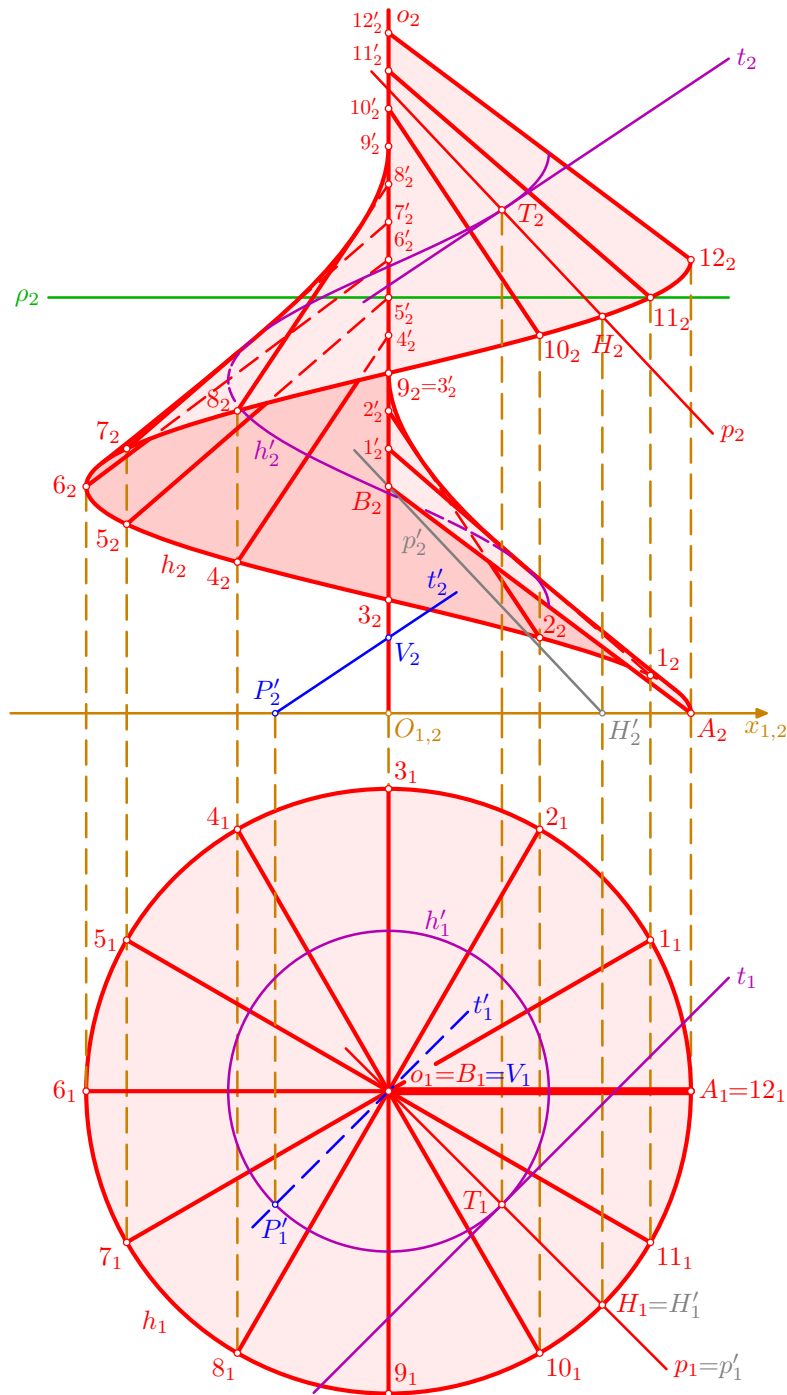
- nejprve sestrojme sdružené průměty h_1, h_2 pravotočivé šroubovice h , která vznikne šroubováním bodu A v daném šroubovém pohybu; půdorysem této šroubovice h je kružnice $h_1(B_1, r = |B_1A_1|)$, nárys h_2 (vytažen jen slabě kvůli viditelnosti v dalších krocích) sestrojíme pomocí nárysů $1_2, 2_2, \dots, 12_2$ dělicích bodů $1, 2, \dots, 12$ šroubovice h ležících v příslušných dvanáctinách výšky v závitu

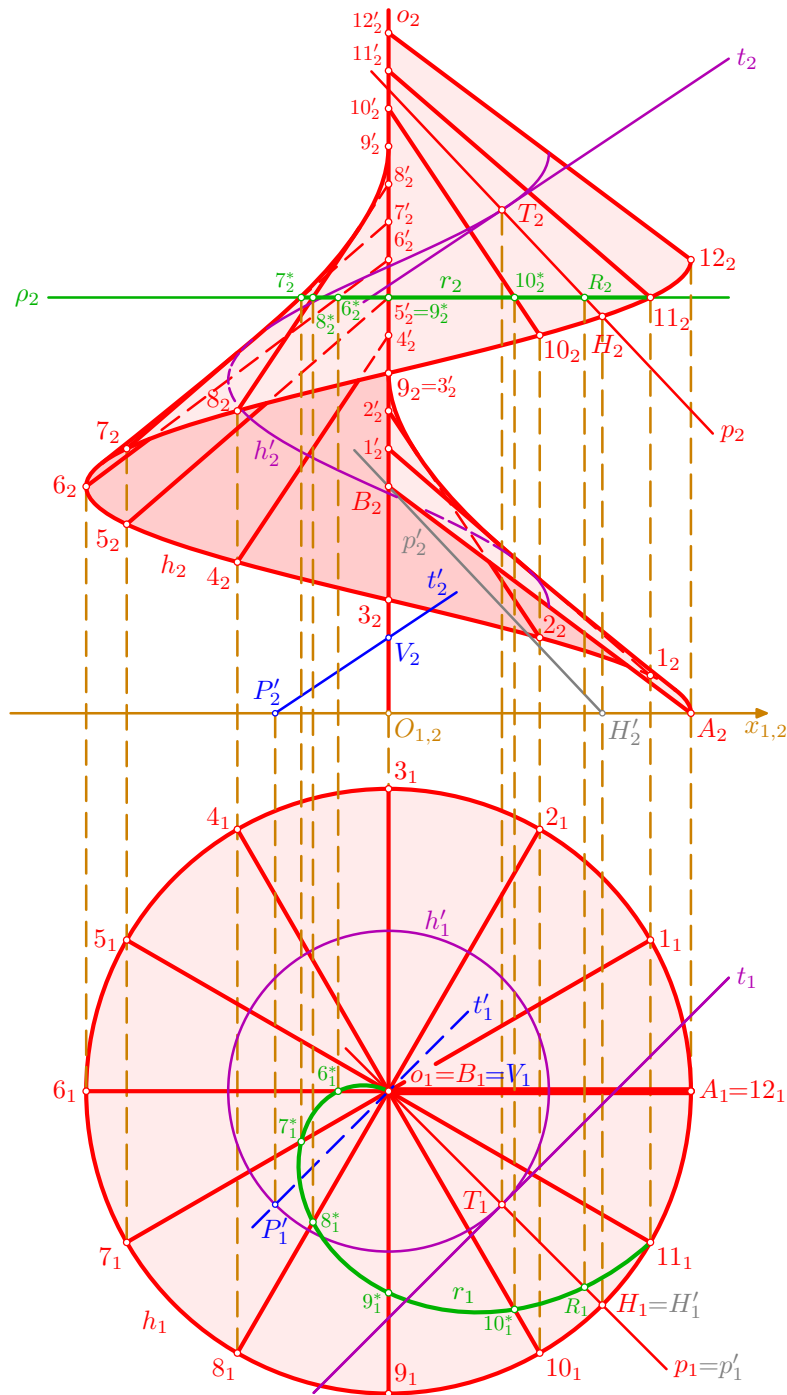
- šroubování bodu B se redukuje pouze na posun ve svislém směru, sestrojme nárysy $1'_2, 2'_2, \dots, 12'_2$ bodů $1', 2', \dots, 12' \in o$, z nichž každý další je o $\frac{v}{12} = 0,5$ výše než-li předchozí; tím dostáváme sdužené průměty dalších dvanácti poloh $11'_2, 22'_2, \dots, 12'_{12}'_2$ vyšroubované dané úsečky AB ; v náryse zkusme doplnit obrys: na pravé straně vychází z bodu $3'_2$, dotýká se úseček $2_2 2'_2, 1_2 1'_2$ a hladce se napojuje na křivku h_2 někde mezi body $1_2, A_2$, analogicky zleva; vzhledem k těmto křivkám je pak v náryse vytažena viditelnost příslušných tvořících úseček

- přímka $p_1 = B_1T_1$ je půdorysem tvořící přímky p , na níž bod T leží; polopřímka B_1T_1 protíná kružnici h_1 v bodě H_1 , příslušný nárys H_2 najdeme na ordinále a na křivce h_2 (mezi body $10_2, 11_2$); pro přímku p pak platí $H \in p$ a $p \parallel p'$, kde $p' = H'B$ ($H' = H_1$), odtud v náryse $H_2 \in p_2$ a $p_2 \parallel p'_2$, kde $p'_2 = H'_2B_2$; nárys T_2 bodu T doplníme na ordinále a na sestrojené přímce p_2

- tečná rovina τ v bodě T plochy musí procházet přímkou p a dourčíme ji pomocí tečny t sestrojené v bodě T šroubovice h' , která vznikne šroubováním bodu T v daném šroubovém pohybu; tečnu t sestrojíme standardně pomocí přímkou $t' = P'V$, kde bod V leží na ose o v redukované výšce v_0 závitů nad půdorysnou (pro konstrukci použijeme zaokrouhlenou hodnotu $v_0 = \frac{v}{2\pi} \doteq \frac{v}{6} = 1$) a bod P' dostaneme otočením bodu T_1 po kružnici h'_1 o 90° proti směru stoupání daného šroubového pohybu

- na závěr sestrojme bodově křivku r normálového řezu plochy danou rovinou ρ ; tvořící přímka p protíná rovinu ρ v bodě R : v náryse je $R_2 = p_2 \cap \rho_2$, půdorys $R_1 \in p_1$ doplníme na ordinále; analogicky sestrojíme sdružené průměty průsečíků 6^* , 7^* , 8^* , 9^* , 10^* dalších tvořících úseček $66'$, $77'$, $88'$, $99'$, $1010'$ s rovinou ρ ; dá se ukázat, že řezná křivka r , jejímž jedním krajním bodem je průsečík $5' = o \cap \rho$ a druhým bodem je $11 \in h$, je tzv. **Archimedova spirála**

□